

W dniach 9 - 11 listopada 2007 roku odbyła się wycieczka do Poznania, w której uczestniczyły zaledwie dwie członkinie Koła Naukowego "Bibliolog" - inicjatorce i organizatorce.

Marzena Błach

Sprawozdanie z wycieczki do Poznania

Poznań - miejsce, w którym odbywają się słynne targi poznańskie o tradycjach sięgających średniowiecza - swoją księżnicą - jedną z najstarszych bibliotek publicznych w Polsce i bliskim sąsiedztwem Zamku w Kórniku zachęca do odwiedzin bibliologów. W trakcie krótkiego pobytu zwiedziłyśmy oba te miejsca oraz Muzeum Archeologiczne, kościół św. Marcina, Ostrów Tumski, wystawę plakatów Alfonsa Muchy w CK Zamek.

Co nieco z historii Poznania

Pierwsze ślady człowieka na obszarze dzisiejszego Poznania datowane są na środkowy paleolit. W późniejszych czasach znajdowały się tu osady kultur zajmujących się rolnictwem i hodowlą, jak wykazują badania archeologiczne, zaś w I w. p. n. e. także hutnictwem kowalstwem. Ciekawym miejscem wartym odwiedzenia w Poznaniu jest Muzeum Archeologiczne znajdujące się w pobliżu rynku. Można w nim też obejrzyć słynne miedziane wołki pochodzące z wczesnej epoki brązu i zachwycający napierśnik brązowy - wytwór kultury pomorskiej.

Coś dla bibliofila i bibliologa

Bibliofilów najbardziej zainteresuje Biblioteka Raczyńskich a zwłaszcza Oddział Rękopisów mieszczący się w gmachu przy placu Wolności. Fasada tego budynku wzorowana była na projekcie paryskiego Luwru, który zachwycał fundatora biblioteki - Edwarda Raczyńskiego. Dzięki życzliwości pani Agnieszki Baszko z Działu Zbiorów Specjalnych Biblioteki Raczyńskich i kierowniczkę Działu Rękopisów - pani Magdaleny Bugajewskiej zwiedziłyśmy czytelnię i poznałyśmy historię ufundowanej przez Edwarda Raczyńskiego Biblioteki.

Co więcej uzyskałyśmy zaproszenie na pokaz cymeliów bibliotecznych, który możemy zorganizować dla zainteresowanych bibliofilów podczas kolejnej wycieczki do Poznania!

Aby zachęcić potencjalnych uczestników pokazu w Bibliotece Raczyńskich zamieszczamy krótką charakterystykę Biblioteki Raczyńskich.

BIBLIOTEKA RACZYŃSKICH

Historia

Biblioteka Raczyńskich otwarta została 5 maja 1829 liczny już wówczas księgozbiór bardzo szybko wzrastał między innymi dzięki otrzymanemu już w rok po jej utworzeniu prawa do egzemplarza obowiązkowego z terenu Wielkiego Księstwa Poznańskiego. Polskość instytucji zabezpieczył w statucie zarządzający biblioteką fundator. Po jego śmierci biblioteką kierował syn Edwarda Raczyńskiego - Roger. Jednak po śmierci Rogera w 1864 roku kuratorium nadzorujące bibliotekę zmieniło statut. Odtąd powierzano stanowisko dyrekcyjne tylko

Niemcom. W tym okresie podejmowane też były próby zgermanizowania instytucji. Mimo to za najtrudniejszy dla biblioteki należy uznać okres II wojny światowej. Wówczas zwiększony w okresie dwudziestolecia międzywojennego księgozbiór przede wszystkim o zbiory specjalnie znacznie ucierpiał. Zniszczony został gmach przy placu Wolności i spłonęła ta część księgozbioru, która była w nim wówczas przechowywana. Po zakończeniu wojny bibliotekę zreorganizowano a 1 stycznia 1995 roku Miejska Biblioteka Publiczna im. E. Raczyńskiego została połączona z Wojewódzką Biblioteką Publiczną. Warto podkreślić, że biblioteka prowadzi także działalność wydawniczą. Wydaje między innymi "Pismo Biblioteki Raczyńskich".

Zbiory

Od 1968 r. Biblioteka Główna Biblioteki Raczyńskich posiada status biblioteki naukowej. Najcenniejszą - pod względem naukowym i zabytkowym - część jej zasobu stanowią zbiory specjalne, udostępniane w gmachu przy Pl. Wolności 19. Składają się na nie: rękopisy, stare druki, kartografia, grafika, dokumenty życia społecznego oraz nagrania video i mikrofilmy. Zbiory z trzech pierwszych grup pochodzą w głównej mierze z ocalałej części dawnego, przedwojennego zasobu Biblioteki Raczyńskich i są nadal uzupełniane.

Zbiory rękopisów zawierają przede wszystkim materiały o charakterze historycznym i literackim. Najstarsze pochodzą z XIII w., większość z XIX i XX w. Odrębną grupę rękopisów stanowi kolekcja teatrliów pochodząca z poznańskich teatrów: Teatru Polskiego i Teatru Nowego.

Zbiór starych druków zawiera wydawnictwa reprezentujące większość liczących się oficyn europejskich. Przeważają druki polskie, a wśród nich związane z Wielkopolską.

Zbiór kartografii obejmuje głównie wydawnictwa dotyczące Polski (krajowe i obce) oraz materiały związane z naszym regionem.

Wśród "pereł piśmiennictwa" w Bibliotece Raczyńskich znajdują się m.in.: XIII-wieczny rękopis pergaminowy z klasztoru cystersów w Paradyżu, listy królów polskich do rodziny Radziwiłłów z XVI i XVII w. oraz jedyny zachowany egzemplarz - unikat w skali światowej - kancjonału husyckiego z 1541 r. drukowanego w Pradze u Jana Roha. Poza cennymi rękopisami i starodrukami, dużą wartość przedstawiają zbiory kartografii. Do najcenniejszych należą atlasy z XV-XVIII w. oraz mapy Polski z tego okresu.

Zbiory naukowe (książki oraz czasopisma XIX- i XX-wieczne), tworzone po wojnie niemal od podstaw, składają się na księgozbiór prezencyjny i obejmują:

- opracowania naukowe i popularnonaukowe z dziedzin humanistycznych i społecznych, głównie historii, literaturoznawstwa, filozofii, socjologii, pedagogiki, kulturoznawstwa, politologii, prawa i ekonomii;
- dzieła polskiej i obcej (głównie w przekładach na język polski) literatury pięknej, z uwzględnieniem dorobku poznańskiego środowiska literackiego;
- wydawnictwa informacyjne ogólne i specjalistyczne (encyklopedie, leksykony, słowniki, informatory i przewodniki, bibliografie retrospektywne i bieżące);
- czasopisma regionalne i ogólnopolskie (gazety, pisma popularne, społeczno-kulturalne i naukowe).

Pracownie literackie

Należą do nich następujące muzea:

- **Muzeum Literackie Henryka Sienkiewicza** mieści się w zabytkowej kamienicy, wybudowanej w XVI w. według projektu Jana Quadro z Lugano. Powstało dzięki fundacji Ignacego Mosia - kolekcjonera pamiątek po Sienkiewiczu, który w akcie darowizny z dnia 5 października 1977 r. stwierdził: Darczyńca zastrzega sobie, że zbiory pozostaną po wsze czasy w mieście Poznaniu, tworząc niepodzielną całość pod patronatem Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu.
- **Pracownia-Muzeum Józefa Ignacego Kraszewskiego** powstała w 1986 r. w oparciu o tak zwany dar "kraszewscianów" poznańskiego bibliofila i kolekcjonera Mariana Walczaka (1926-1987), który swą kolekcję przekazał Miastu Poznaniowi, a Bibliotece pod opiekę. Na tę bogatą kolekcję składają się: rękopisy i rysunki pisarza oraz księgozbiór (ponad 2000 woluminów) z wydaniem dzieł pisarza, wśród których jest ponad 200 pierwodruków, a nadto szereg opracowań dotyczących twórczości Tytana Pióra.
- **Izba Pamięci Jerzego Pertka** utworzona została w mieszkaniu, w którym tworzył i spędził ostatnie lata życia ten najwybitniejszy polski marynista, znawca dziejów polskiej floty handlowej i wojennej. Izba powstała w 1992 r. z daru rodziny pisarza. Zarówno księgozbiór jak i notatki dokumentacyjne, a także bogaty zbiór prasy marynistycznej, są obecnie udostępniane do prac naukowych.
- **Mieszkanie-Pracownię Kazimierzy Iłakowiczówny** utworzono w mieszkaniu poetki - w pierwszą rocznicę jej śmierci - 16 lutego 1984r. By zachować część świata poetki, pozostawiono na swoim miejscu sprzęty, książki, przedmioty codziennego użytku i obrazy wypełniające to wnętrze. Przybyła tylko ekspozycja biograficzno-literacka. Co roku spotykają się tutaj i świętują swój debiutancki sukces laureaci ogólnopolskiego Konkursu Literackiego im. Kazimierzy Iłakowiczówny.

Bibliografia:

1. Historia Biblioteki i biogram Edwarda Raczyńskiego zamieszczone na stronie internetowej Biblioteki Raczyńskich. [Dostęp 10 maj 2008] Dostępny w Internecie: <http://www.bracz.edu.pl/strona.php?strona=historia>
2. Przewodnik po Poznaniu Zbigniewa Szymanowskiego, Bielsko-Biała 1997
3. " Swojemu miastu" Marceli Kosman
4. Ulotka informacyjna o cymeliach BR Arkadiusza Wagnera: "Spotkanie z Arcydziełem"
5. "Z działalności Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu w latach 1979-1999" / pod red. Wojciecha Spaleniaka. Poznań 1999.
6. "Perły piśmiennictwa w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. E. Raczyńskiego w Poznaniu" / Kazimierz Ewicz. Poznań 1989.